

EKONOMINIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ POVEIKIS MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMAMS

Jolita Dudaitė

Mykolo Romerio universitetas, Lietuva

jolitad@mruni.eu

Tikslas – išmatuoti ekonominių gyvenimo sąlygų poveikį mokinių mokymosi pasiekimams.

Ekonominės gyvenimo sąlygos šiame darbe tyrinėjamos kaip viena iš gyvenimo kokybės dimensijų. Kadangi gyvenimo kokybės samprata yra plati, analizei pasirinkta tik viena jos dimensija – būtent ekonominės gyvenimo sąlygos. Be to, užsibrėžta išmatuoti, kaip tos ekonominės gyvenimo sąlygos siejasi su mokinių mokymosi pasiekimais.

Metodologija. Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, apklausa. Tyrimo instrumentai – gamtamokslinio raštingumo, matematinio raštingumo ir skaitymo gebėjimų testai, susidedantys iš uždarojo ir atvirojo atsakymo tipo klausimų, klausimynas raštu, susidedantis iš uždarojo atsakymo tipo klausimų. Tyrime dalyvavo 8 ir 10 klasių mokiniai. Analizuojamas ekonominių gyvenimo sąlygų poveikis 8 ir 10 klasių mokinių mokymosi pasiekimams įvairiais pjuviais. Tyrimo imtis – 846 respondentai iš 197 mokyklų. Mokyklų ir mokinių imties tipas – paprasta atsitiktinė.

Rezultatai. Tyrimu gauta, kad ekonominės gyvenimo sąlygos turi stipresnį poveikį mergaičių nei berniukų mokymosi pasiekimams. Lyginant tarp klasių gauta, kad ekonominės gyvenimo sąlygos turi stipresnį poveikį vyresnių klasių (šiuo atveju 10 klasės) mokiniams, negu jaunesnių klasių mokiniams (šiuo atveju 8 klasės).

Lyginant tarp skirtingų mokymosi dalykų matyti, kad ekonominė gerovė labiausiai atspindi aukštesniuose skaitymo gebėjimų rezultatuose.

Skirtingi ekonominių gyvenimo sąlygų elementai, pvz., materialinės gerovės daiktai, technologijos, meno ir literatūros priemonės, asmeninė mokinio mokymosi erdvė, mokinio mokymosi pasiekimams taip pat turi skirtingo stiprumo poveikį. Didžiausias sąryšis su mokinių pasiekimais užfiksuotas technologijų ir meno bei literatūros priemonių turėjimo atvejais. Technologijų turėjimas labiausiai gerina mokinių matematinio raštingumo pasiekimus, o mažiausiai gerina – skaitymo gebėjimų pasiekimus. Ir atvirkščiai, meno ir literatūros priemonių turėjimas labiausiai gerina mokinių skaitymo gebėjimų pasiekimus, o mažiausiai gerina – matematinio raštingumo rezultatus. Asmeninės mokinio mokymosi erdvės sąlygos neturi didelio poveikio jo pasiekimams. O materialinės gerovės daiktai turi neigiamą poveikį mokinio mokymosi pasiekimams visose trijose tirtose mokymosi srityse.

Tyrimo reikšmė ir naujumas – Gyvenimo kokybės tyrimai kaip atskira tyrimų sritis socialiniuose moksluose atsirado 1960 metais. Tarptautiniame kontekste gyvenimo kokybė pradėta tirti ir vertinti tarpdisciplininiu požiūriu, įjungiant ekonomiką, psichologiją, sociologiją, sveikatos mokslus ir kitas disciplinas. Daugiau nei pusę amžiaus trunkantys tyrimai vis dar nepateikia vienareikšmės gyvenimo kokybės sampratos. Dažniausiai gyvenimo kokybė suprantama kaip tam tikrų poreikių (pvz., demografinių, sveikatos, sveikos bei saugios aplinkos, ekonominių, kultūros, dvasinių) visumos patenkinimo laipsnis. Mokslininkai iki šiol diskutuoja dėl gyvenimo kokybės vertinimo metodologinių kriterijų bei gyvenimo kokybės rodiklių pasirinkimo.

Lietuvoje gyvenimo kokybės tyrimų pagausėjo paskutiniu dešimtmečiu, ypač sveikatos moksluose, sociologijoje. Tačiau edukologijos srityje gyvenimo kokybės klausimo nagrinėjimas yra itin retas. Todėl šiame tyrime pasirinkta nagrinėti būtent edukologijos sritis. Kadangi gyvenimo kokybės samprata yra plati, susidedanti iš kelių dimensijų, analizei pasirinkta tik viena iš jų – ekonominės gyvenimo sąlygos. Be to, užsibrėžta išmatuoti, kaip tos ekonominės gyvenimo sąlygos siejasi su mokinių mokymosi pasiekimais.

Reikšminiai žodžiai: gyvenimo kokybė, ekonominės gyvenimo sąlygos, mokymosi pasiekimai.

Tyrimo tipas: mokslinis tyrimas.